Feliks (Szczęsny) Czacki

autor instrukcji wychowawczej
podczaszy wielki koronny
Ur. 0.0.1723, Poryck
Zm. 0.0.1790,

Dane rodziców

Michał Hieronim Czacki

Konstancja Wielhorska

Wychowanie i wykształcenie

Etapy kariery dot. edukacji

Był autorem broszury "Skarga ubogiej szlachty na otworzone w Polsze konwikty w czasie sejmików zaniesiona", która krążyła w latach 1758-1759. W tekście podjął problem edukacji w szkołach pijarskich, które miały przyjmować jedynie bogatą młodzież. Ograniczenie dostępu do kształcenia w konwiktach ze względu na poziom zamożności spotkało się z krytyką Czackiego. Mniej majętna szlachta skazana była w jego opinii na naukę w szkołach publicznych, które prezntowały znacznie niższy poziom.

Jak istotna z punktu widzienia Czackiego była właściwa edukacja, widać także w jego listach do dzieci. Więzienia, w jakim się znalazł w 1767 roku, oraz przedwczesna śmierć żony sprawiły, że cały obowiązek wykształcenia zarówno synów, jak i córek spadł na jego barki. Córkom, Rozalii i Antoninie Annie, początkowo znajdującym się pod opieką Elżbiety Wielhorskiej, a następnie przebywającym w klasztorze w Preszburgu (na Węgrzech) zalecał, poza ćwiczeniem się w cnotach, czytanie "książek pozwolonych", naukę rysowania i grę na klawikordzie. Synowie znaleźli się pod opieką brata Feliksa, Franciszka Czackiego i jego żony Kunegundy z Sanguszków. Po pierwszym rozbiorze wrócili do Porycka, gdzie spotkali się już ojcem. U progu rozpoczynającej się kariery syn Michał otrzymał od Czackiego, wrażliwego na sprawy edukacji, szereg porad i wskazówek o charakterze wychowawczo-moralizatorskim. Po raz drugi skierował słowa w tym samym duchy do syna w instrukcji przed jego podróżą zagraniczną w 1777 roku do Wiednia.

Fakty z życia osobistego

W 1744 roku został posłem na sejm grodzieński, następnie objął chorągiew pancerną po ojcu. W 1756 roku został podczaszym wielkim koronnym. Ślub z Katarzyną Karoliną z Małachowskich (córką Jana Małachowskiego i Izabeli z Humieckich) zawarł w 1746 roku. Żona zmarła w 1768 roku. Para doczekała się licznego potomstwa. Wiek dorosły osiągnęła czwórka dzieci.

Żył w XVIII wieku.

Bibliografia

Podmiotowa

1. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław, 566/II, Feliks Czacki, *List JW JMci Pana Szczęsneego Czackiego, podczaszego koronnego pisana do córek swoich odjeżdżających do Węgier do JW JMci Pani Wielhorskiej kuchmistrzowej lit. die 1 decembris 1768 z Brodów 68 tygodniu niewoli*

.

2. Biblioteka Książąt Czartoryskich, Kraków, 1192, Feliks Czacki, *Refleksje dane synowi Michałowi wyjeżdżającemu do Widnia dnia 19 aprilis 1777 anno*.
3. Feliks Szczęsny Czacki, *Skarga ubogiej szlachty na otowrzone w Polsze konwikty w czasie sejmików zaniesiona*, 1758.
4. Feliks Czacki, *Refleksje dane synowi Michałowi wyjeżdżającemu do Widnia dnia 19 aprilis 1777 anno*, [w:] Przestrogi i nauki dla dzieci. Instrukcje rodzicielskie (XVIII w.), wstępem i objaśnieniami opatrzyły M.E. Kowalczyk i D. Żołądź-Strzelczyk, Wrocław, 2017.

Przedmiotowa

1. E. Danowska, "*Staropolska dusza jego, umysł gorliwy a wzniosły*". *Szczęsny Czacki (1723-1790)*, Roczniki Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, 46, 2001.
2. D. Żołądź-Strzelczyk, "*Refleksje synowi wyjeżdżającemu do Widnia*" - *Feliksa Czackiego wskazówki dla syna*, [w:] Staropolskie podróżowanie, red. B. Rok, F. Wolański, Kraków, 2016.